

Окончание табл. 6

1	2	3
11	Саудовская Аравия – Египет	2,67
12	Египет – Турция	2,30
13	Ливия – Тунис	2,21
14	Сирия – Ливан	1,67
15	Саудовская Аравия – Иордания	1,48
	Сумма	60,18

* Определено по данным турецкой стороны, так как иранская сторона показала нулевые данные.

Наглядно показано, что со временем вышеуказанные распределения становятся более равномерными (уменьшается доля пятнадцати первых пар в суммарном внешнеторговом обороте). В этих распределениях авторам выделены ядра, состоящие из трех и четырех стран, на которые приходится максимальные объемы внешнеторгового оборота (табл. 7).

Таблица 7

Ядра стран в системе стран Среднего Востока и Северной Африки, на которые приходится максимальные объемы внешнеторгового оборота, %

Ядра стран	1991 г.	1994 г.	1997 г.
Саудовская Аравия, Турция, ОАЭ	19,57	17,49	14,13
Саудовская Аравия, Турция, ОАЭ, Иран	33,14	29,94	22,28

Из этой таблицы виден закономерный процесс снижения роли обоих ядер стран в системе стран Среднего Востока и Северной Африки со временем, при этом снижение второго, более крупного ядра, происходит быстрее. Очевидно, что ведущая роль этих ядер обусловлена наличием в них ведущих мировых экспортеров нефти.

Анализ исходных матриц (табл. 1 – 3) показывает на их очень разреженный характер (большое количество нулевых элементов), что говорит об очень слабой внешнеторговой интеграции в регионе MENA. Это связано с ориентацией этих стран на внешние по отношению к региону MENA рынки (например, рынки ЕС), так как внутри своего региона рассматриваемые страны не находят необходимых взаимодополняющих торговых партнеров. В связи с этим относительное количество нулей в матрице взаимного внешнеторгового оборота может служить, в некоторой степени, мерой внешнеторговой интеграции в произвольной системе стран. Так, для таблицы 3 относительное количество нулевых элементов равняется приблизительно 44%. Наряду с оценкой разреженности матрицы взаимного попарного внешнеторгового оборота расчет межстрановых попарных внешнеторговых оборотов в системе стран MENA в процентах от суммарного внешнеторгового оборота этих стран (табл. 4 – 6) представляет практический интерес при оценке и мониторинге уровня внешнеторговой интеграции в субрегиональных группировках системы стран MENA. Так, из трех субрегиональных группировок в системе стран MENA – Машрик, Магриб, Совет по сотрудничеству арабских государств Персидского залива — только последняя отличается высоким уровнем взаимной внешнеторговой интеграции (высокие позиции трех внешнеторговых пар этой группировки представлены в табл. 6: Саудовская Аравия – Бахрейн; Саудовская Аравия – ОАЭ и ОАЭ – Оман).

На основе матричного анализа взаимной торговли в системе стран Среднего Востока и Северной Африки построены ранжированные ряды попарных внешнеторговых взаимодействий, которые позволили выделить трех- и четырех-страновые ядра в рассматриваемой системе стран. Расчеты показали закономерный процесс снижения роли обоих ядер, состоящих из ведущих экспортеров нефти, в системе рассматриваемых

стран с течением времени, а также на очень низкий уровень внешнеторговой интеграции в системе стран MENA.

Данные исследования могут лечь в основу дальнейших расчетов и сравнений, проделанных на основе более свежих данных.

Литература: 1. Московкин В. Матричный анализ взаимной торговли группы стран / В. Московкин, В. Монастырный // Бизнес Информ. — 2000. — №6. — С. 37 – 43. 2. Московкин В. Матричный анализ взаимной торговли стран ЕС / В. Московкин, Н. Колесникова // Бизнес Информ. — 2002. — №3 – 4. — С. 35 – 38. 3. Direction of Trade Statistics Yearbook. — IMF. — 1998. — 698 p.

Стаття надійшла до редакції
17.10.2005 р.

УДК 330.45: 332.133

Папаїка О. О.

МЕТОДИКА РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНУ НА ОСНОВІ РОЗПОДІЛЬЧИХ ВІДНОСИН

In the article the results of regional development of economics research are given. The essence of region creation and development as the socioeconomic category is analyzed. The mathematical model that allows to single out the complex of economical, innovative, organizational and lawful decisions as for its aducing to the correspondence with the population that lives at the territory.

Щоб говорити про розподіл, потрібно мати у своєму розпорядженні першопричину, тобто знати, які мотиви виникнення розподілу праці чи іншої продукції між регіонами [1 – 4]. Вони наступні: внаслідок природного багатства території і достатності робочої сили, спеціалізації економіки, будь-який регіон орієнтований "як на задоволення його потреб, так і на постачання за межі регіону значної частини виробленої продукції" [1, с. 34] саме внаслідок дешевини продукції галузей спеціалізації. Економічний зміст виробничої спеціалізації кожного регіону обумовлюється розмаїтістю саме природних і економічних умов, що об'єктивно формують неоднаковий рівень сукупності витрат на виробництво однакової продукції в різних регіонах. Основу спеціалізації визначають територіальне розташування природних ресурсів, кліматичні умови, рівень заселеності тощо, що стає й основою розвитку територіальної громади. Цілісність співтовариства виявляється в процесах, що забезпечують розвиток населення, збільшення знань, вмінь і навичок, відтворення існування. Це "збільшує інтегральну економічну здатність" [1, с. 34] території.

До 1992 р. в Україні злагожені економічні зв'язки здійснювалися на принципах комплексного розвитку кожного регіону. Проблема еквівалентних економічних відносин між регіонами зважувалася централізовано в масштабі держави, а нееквівалентні — нівелювалися за витратами постачання. У даний час набирають сили наступні суспільні відносини, в яких "еквівалентність виробничо-економічних зв'язків між підприємствами, господарськими організаціями означає прийнятність тільки небиткових економічних відносин" [1, с. 35], а економічна вигода

становить основу формування господарських зв'язків. "Вигода регіонів від міжрегіональних зв'язків, — уточнює М. Ткачук, — полягає, насамперед, у їх найбільш ефективному використанні для цілкового задоволення потреб територіальної громади. Добре налагоджені міжрегіональні економічні зв'язки дозволяють регіонам уникати надмірних витрат, зв'язаних з необхідністю створення і підтримки тих галузей економіки, для розвитку яких у них немає належних умов" [1]. Отже, загальне зростання та ефективність економічного розвитку можливо забезпечити в результаті зосередження в стратегічних галузях економіки матеріальних, трудових і фінансових ресурсів.

В Україні регіони розподіляються між промислово-розвинутими й аграрно-розвинутими групами. Їхнє групування можливе згідно з названою ознакою і спеціалізацією. Це дозволяє визначитися з територіальними відмінностями економічних стартових умов, тому що "території, що виграли від розвитку господарства в минулому, і надалі багатіють у порівнянні з іншими" [1] більш високими темпами.

Намітилася нераціональність здійснюваних виробничих і торгових взаємозв'язків. Оскільки ринкові ціни не враховують регіональних потреб споживачів у ресурсах для розвитку загальних умов існування, то це ставить промислові й аграрно-розвинуті регіони в нерівні умови. У перехідній економіці висуваються обмеження "на вивіз продукції, що вони роблять, і на масштаби виробничих потужностей, що не відповідають регіональним інтересам" [1]. Такий процес гальмування, який варто віднести в розряд деструктивних, діє. В умовах неупорядкованого ринку робиться спроба "захистити свій внутрішній споживчий ринок, пристосовавши структуру місцевого господарства до потреб споживачів, оздоровити екологічну ситуацію... розширити матеріально-фінансову базу, віддавши перевагу економічному розвитку за рахунок зустрічних грошових і товарних потоків" [1, с. 34]. Процес цей дуже складний і практично нездійснений унаслідок порушення розподільчого обміну товарною продукцією.

За висновком М. Ткачука виходить, що ефект розподільчих економічних відносин від міжрегіональної взаємодії окремих промислових підприємств знаходиться в залежності від розмаїтності регіонів, котрі утворюють систему національного господарства. Однак істотних розбіжностей у сукупності регіонів не спостерігається. Про це свідчать і матеріали статистичної звітності, з яких видно, що територія України відрізняється властивостями аграрного чи промислового розвитку. Це вимагає розподілу для того, щоб забезпечувалася самодостатність території.

Метою даної статті є розробка методики впливу розподільчої економічної системи на розвиток економіки регіону.

Суспільство пройшло два ступені індустріального розвитку і знаходиться на третьому, котрий відрізняється своїми масштабами виробництва і розподілу. На першому ступені характерною рисою була націленість виробників на зниження виробництва, якщо настає надвиробництво продукту, на другому — на якісні характеристики створюваних господарських благ і їхню перебудову до потреб суспільства, а на третьому — на інтегроване виробництво й збут продукції у світовому масштабі, на глобалізацію процесів. На останньому ступені всі три типи розширеного відтворення — екстенсивне зростання, інтенсивне зростання та якісне зростання — знаходять належне місце й одержують максимально ефективне середовище. Як видно з предмета даного дослідження — середовище перехідного періоду економіки — не тільки економіка України, але й економіка багатьох держав світу періодично потрапляє в стан відносної стійкості. Виходячи з конкретних можливостей, у державах приводяться в рух міри консолідації відносин для відновлення рівноваги, і першим, сприятливим цьому процесом, є розподіл повноважень, функцій, відносин і зв'язків між територіями, тобто включається принцип територіального розподілу. У межах країни, в масштабах державного регулювання, це означає переадресацію влади й економічних функцій від центральних органів у регіональні і місцеві органи, наділення територій статусом вільних зон підприємництва і пріоритетного розвитку, виведення підприємств з-під владного управління регіональної території, організацію нових міжтериторіальних відносин і створення

для цього законодавчої бази, а в масштабі міждержавного регулювання — перегляд привілеїв торгівлі, умов обміну діяльністю, митних режимів і включення держав з більш ліпшими умовами співпраці.

Державна консолідація зусиль виробництва здійснюється в середовищі регіональної економіки, що в перехідний період залишається регульованою і теж нестійкою. Оскільки в державі діє і планова, і ринкова складова регулятора, то між центральною та регіональною владою формуються відносини на умовах розподілу функцій і влади. У цій схемі пріоритетним елементом залишається держава, місцева влада або навіть підприємство.

Усі організаційні, управлінські і регулюючі рішення держави з макрорівня відправляє в середовище регіонального розподілу, де місцева влада і колективи підприємств визначають своє відношення до них, співвідносячи зі статтями Конституції України і передбаченими в них цінностями, повною мірою згідно зі своїми повноваженнями вживають заходів до налаженої організації виробництва і споживання продукту.

Ціннісні орієнтири кожної держави загалом складаються з чотирьох основних груп, в тому числі: соціальні; правові; політичні й економічні. Економічні цінності рідко виглядають як основні і, як правило, у конституціях рідко виділяються в окрему групу, але присутні в інших трьох групах. Частіше йде мова про те, що держава згідно з належними їй правами і в межах обов'язків буде впливати на процеси економічного зростання, створення багатогалузевого господарства, подолання економічних криз, ефективного розподілу національного багатства тощо. Тому перед даним дослідженням постає завдання побудови відносин і до розвитку нових економічних цінностей, і до розподілу між регіонами національного багатства і благ у середовищі "держави — регіон".

Регіон — це істота "надр суспільного ладу" [4], це економічна система, що є сукупністю поєднаних у загальний процес життєзабезпечення території факторів, які стимулюють владну і господарську діяльність. Що це означає і яку цінність для суспільства воно становить, треба розглянути. Це можна пояснити, звернувшись до досліджень [1 — 2] і виділити на обговорення деякі закономірні зв'язки, що властиві місцевому рівню управління економічними процесами. Нижче цього рівня залишається тільки сукупність одиничного виробництва.

"При розгляді регіону як локалізованого, на визначеній території етноекономічного утворення, що відображає собою модель суспільства і виражає суму виокремлених зв'язків і відносин, — пише М. Ткачук, — територіальну громаду можна вважати суспільством, наділенням особливою функцією переваги і розвиваючим своє господарство відповідно до неї" [1, с. 34]. Перед регіоном стоять, як правило, два шляхи розвитку.

1) вихід із кризової ситуації і подолання протиріч соціального, демографічного, екологічного, природно-ресурсного характеру. Рух до збереження і зростання квітучої території;

2) перехід до структурної зваженості, створення відсутніх ланок в економіці, подолання незбалансованості окремих елементів, стимулювання всередині і міжрегіональних зв'язків території, до пошуку балансу централізації й децентралізації, державності та регіональності, історичних, етнічних і інших природних розмежувань, стосовно вирівнювання територіальної диференціації. Просування до стандартів та норм регіонального буття, визначається якісними і кількісними характеристиками стану даної території [2, с. 5];

Більш детальне вивчення класифікаційних підходів щодо виявлення ознак економічних законів, що можуть бути застосовані в практиці територіального регулювання різних моментів суспільного виробництва, дозволило визначити наступне.

В. А. Бадер звернув увагу фахівців на ту істотну обставину, що, крім названої класифікації економічних законів за характером явищ, існують також об'єктивні мотиви їх групування за системою зв'язків економічних явищ, які вони виражають [3, с. 177 — 178]. Була запропонована наступна їх класифікація за ознаками:

загального зв'язку економічних явищ способу виробництва; багатобічного зв'язку одного якогось економічного явища поруч з іншими економічними явищами;

ланцюгового зв'язку ряду економічних явищ, який становить послідовний зв'язок якого-небудь одного економічного явища з іншим одиничним явищем, а потім іншого – із третім, і далі, з четвертим, — до повного вичерпання числа сполучень досліджуваних явищ;

виявленого зв'язку одиничного економічного явища з іншим одиничним економічним явищем.

Побудова такої класифікації та її використання в соціалістичному суспільстві припускало вирішення проблеми співвідпорядкованості економічних законів у загальній системі сукупності економічних теорій і економічних течій. Розв'язання цієї проблеми було можливим лише за умов єдиного підпорядкування, засобів виробництва і розподільчих функцій державної власності.

Актуальність розглянутої класифікації не зникає з часом, вона залишається й у перехідній економіці. Однак тепер потрібно вирішувати не проблему співвідпорядкованості економічних законів, а проблему ефективного входження приватного власника засобів виробництва в окремі фази відтворення, ефективного використання їх праці. З названої причини класифікація системи зв'язків економічних явищ далі може застосовуватися для виявлення і систематизації умов входження трудових ресурсів соціалізму в перехідну економіку в якості робочої сили.

Предметом дослідження виступає формування розподільчих відносин у суспільстві перехідної економіки, що переводить устремління в початкову стадію розвитку державно-монополістичного капіталізму, який зароджується в глибинах соціалістичного суспільства, використовуючи традиції останнього. Даний напрям розвитку визначений тією обставиною, що на Україні капітал почав своє зосередження в руках обмеженої кількості громадян, які використовують принцип присвоєння благ у своїх інтересах і поєднують дуже багато особливостей колективної організації його отримання, в тому числі залучаючи безоплатно і ресурси держави в багатьох регіонах.

Особливістю суспільства, що розвивається за названою основою колективної праці приватного присвоєння результату обмеження колом громадян, виступає перехід соціальної системи до панування капіталу, а точніше перехід до цього стану класу, що має капітал. Такого класу в Україні немає, але суспільство, якщо виключити зі списку пільгові відносини нездатних до праці громадян і окремих прошарків населення, що втратили соціальну орієнтацію, вже відступилося від принципу особистої залежності людини від колективу держави і перейшло до реалізації принципу економічного неволання працездатного населення окремими громадянами держави повсюдно. Тобто, суспільство почало формування основ нової економічної ідеології, яка тим або іншим способом орієнтована на участь у розподілі частки, а не державного капіталу, і темпи трансформації більші там, де заможніша територія.

Для забезпечення стійкого економічного зростання необхідно реконструювати вітчизняну промисловість на принципово новій інноваційній основі. Цьому сприяє ринкове середовище організації виробництва і розподілу продукції, що забезпечує розвиток продуктивної функції праці. В ній нарівні з застосуванням нових технологій і видів продукції одержують підтримку нові організаційно-економічні форми діяльності, що готують суспільство до перспективних умов трансформації існуючої господарської системи, перетворення механізмів суспільних відносин, переорієнтації керівників і персоналу підприємства на нові знання. Тобто на сучасному етапі економічного становлення держави формується нова технічна й інноваційна культура суспільства, його сприйнятливості до нововведень. Цілісність економічної системи представлена державними, колективними і поодинокими елементами, що функціонують в управлінських технологіях регіону.

Управлінські технології регіону — це, зокрема, методичні підходи щодо формування "об'єднань науково-виробничих консорціумів, холдингів, промислово-фінансових груп, акціонерних товариств, що мають інноваційну спрямованість за участю інвесторів нових розробок, технологій, продуктів" [5, с. 119].

Отже, регіони — це основа для реалізації різних схем розподілу праці і створення прогресивних умов розвитку розподільчих відносин у суспільстві. У побудові цієї основи бере участь держава, тому що не в регіоні, а на більш високому рівні макро-економічного регулювання формуються внутрішні і зовнішні потреби. Як правило, внутрішні потреби держави спрямовані на задоволення виробничого споживання галузей економіки й особистих потреб громадян держави, що має місце в регіонах,

а зовнішні потреби держави на залучення в країну товарів, сировини і валюти, яких їй не вистачає.

Скористаємося математичним підходом, розробленим колективом авторів [6] для цілей обґрунтування самодостатності території. Методика розрахунків за їх підходом базується на обґрунтуванні довгострокової економічної програми. Рекомендується враховувати ряд наступних методичних особливостей [6, с. 33 – 35], які є нагода розглянути:

1. Для регіонів як цільова модель соціально-орієнтованого виробництва може бути використаний двоблочний міжпродуктовий баланс, в якому на відміну від відомої практики їх складання майбутнє споживання визначає структуру виробництва, а не є некеріваним результатом останнього.

2. На першому етапі встановлюється поточне споживання сировинних, матеріальних, енергетичних, теплових й інших видів ресурсів на виробництво кожного виду продуктів, предметів споживання і послуг, які використовуються з метою особистого задоволення жителями регіону. В залежності від поставленого завдання на стадії кінцевого випуску соціально необхідної продукції і послуг споживання виробничих ресурсів може визначатися за фактичними чи нормативними обсягами, а також при різних їх комбінаціях. Наприклад, так будуються натуральні нормативи на продукти харчування, житло, одяг, взуття і супутні предмети, транспорт, освіту й дошкільне виховання, охорону здоров'я та гігієну, дозвілля й відпочинок. За їх допомогою визначаються показники з виробничої і соціальної сфер регіону для досягнення рівня самостійності та включають орієнтовно 395 найменувань.

3. Система рівнянь, що описує розрахунок потокового споживання ресурсів на нормативний випуск соціальних послуг і продукції, може мати наступний вигляд:

$$\begin{aligned} K_1 &= H_1 \times P_{11} + H_2 \times P_{12} + \dots + H_n \times P_{1m} \\ K_2 &= H_1 \times P_{21} + H_2 \times P_{22} + \dots + H_n \times P_{2m} \\ &\dots \dots \dots \\ K_i &= H_1 \times P_{i1} + H_2 \times P_{i2} + \dots + H_n \times P_{im} \end{aligned} \quad (1)$$

У скороченому вигляді ця система може бути вказана таким чином:

$$K_i = \sum_{j=1}^m H_j \times P_{ij}, \quad i = \overline{1, n}, \quad (2)$$

де m — кількість характеристик споживчих видів продукції та послуг;

n — кількість видів виробничих ресурсів, які безпосередньо використовуються на виробництво споживчих продуктів і послуг;

H_j — норматив j -го виду споживчих продуктів і послуг;

P_{ij} — витрата i -го виду виробничого ресурсу на виробництво j -го виду споживчих продуктів і послуг;

K_i — поточне сумарне споживання i -го виду ресурсу.

За першим рівнянням, наприклад, можна розрахувати поточне сумарне споживання металу K при нормативному виробництві на душу населення молока (H_1), м'яса (H_2) й інших продуктів чи послуг при відповідних витратах металу ($P_{11}, P_{12}, \dots, P_{1m}$). За іншим — споживання електроенергії. Розрахунки продовжуються до i -го виробничого ресурсу. В результаті отримують дані про необхідний кінцевий (без проміжного споживання) випуск виробничих ресурсів для задоволення суспільних потреб. Цим закінчується перша стадія розрахунків.

4. Друга стадія розрахунків полягає у визначенні валового випуску виробничих ресурсів із урахуванням проміжного споживання. Для цього використовується узагальнююче рівняння міжпродуктового балансу:

$$X = AX + K, \quad (3)$$

де X — вектор валового випуску продукту;

A — матриця прямих витрат (технологічних коефіцієнтів);

K — вектор кінцевого випуску виробничих ресурсів.

Складові рівняння (3) у розгорнутому вигляді наступні:

$$X = \begin{bmatrix} x_1 \\ x_2 \\ \vdots \\ x_n \end{bmatrix}; A = \begin{bmatrix} a_{11} & a_{12} & \dots & a_{1n} \\ a_{21} & a_{22} & \dots & a_{2n} \\ \dots & \dots & \dots & \dots \\ a_{n1} & a_{n2} & \dots & a_{nn} \end{bmatrix}; K = \begin{bmatrix} K_1 \\ K_2 \\ \vdots \\ K_n \end{bmatrix}. \quad (4)$$

Оскільки за результатами першої стадії розрахунків векторів K здобуває заданого значення, то соціально необхідний валовий випуск продукту можна визначити за перетвореною формулою (3):

$$X = (E - A)^{-1}K, \quad (5)$$

де E — одинична матриця.

5. Співставлення соціально обумовленої структури виробництва, розрахованої на основі формули (5), фактично дозволяє окреслити комплекс економічних, інноваційних, організаційних і правових рішень щодо приведення його у відповідність з потребами проживаючого на території населення.

Таким чином, територіальний розподіл виступає як ефективний фактор регулювання відносин, що завершується стійкою тенденцією до розвитку економіки і гармонізації розподільчих відносин на великих територіях. Наведений математичний підхід дозволяє розробити методику впровадження системи розподільчих відносин держави на конкретній території.

Перспективами подальших досліджень у даному напрямі є розробка моделі системи розподільчих відносин на великих територіях, тому що галузева і територіальна структура економіки України не відповідає поки що національним потребам у продукції, що випускається. Потрібно ввозити на територію України сировину, матеріали, що комплектують вироби на інших договірних умовах, а оскільки виробнича продукція залишається не затребуваною, бо призначалася вона для глобальної території, то потрібно вести пошук споживачів за межами окремих областей і держави самостійно, без допомоги влади. Особливо постраждали від цього галузі металургії, машинобудування, хімічної промисловості, що включають у свій склад підприємства з гігантським обсягом виробництва. Тобто, як і раніше в Україні розвивається економіка, що не відповідає внутрішнім потребам держави, а її продукція не може одержати достатній розподіл усередині території. Якщо врахувати ту обставину, що географічні і природнокліматичні умови території України однорідні, а національно-історичні посилки розвитку економіки одноманітні, близькі за культурним рівнем, то дослідженню повинні піддаватися тільки групи мінерально-сировинних ресурсів і запасів, а також техніко-технологічна насиченість території й інфраструктури. Тому, ґрунтуючись на представленій методиці, модель і механізм функціонування системи розподільчих відносин допоможе економіці регіону вийти на рівень самодостатності.

Література: 1. Ткачук М. Методологічні аспекти еквівалентних міжрегіональних відносин // Економіка України. — 2002. — №8. — С. 34 — 39. 2. Янукович В. Наука і практика керування соціально-економічним розвитком регіону // Економіка України. — 2002. — №11. — С. 4 — 10. 3. Бадер В. А. Социалистический продукт. — М.: Экономика, 1967. — 176 с. 4. Сорвина Г. Н. Политическая экономия в системе ГМК. — М.: Мысль, 1988. — 192 с. 5. Матросова Л. М. Формування організаційно-економічного механізму керування інноваційними процесами в промисловості. — Луганськ: СУДУ, 2000. — 462 с. 6. Механизмы социально ориентированного управления экономикой в регионе / М. И. Попов, Л. И. Рисухин, А. В. Погарцев, В. З. Кольченко — Луганск: СНУ им. В. Даля, 2001. — 128 с.

Стаття надійшла до редакції
12.10.2005 р.

УДК 658.012.12

Машкина Л. А.
Оробинская Е. А.

ОЦЕНКА ФИНАНСОВО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОСТОЯНИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ ДЛЯ ПОЛУЧЕНИЯ КРЕДИТА

The new approach to definition of the financial and economic conditions of the enterprise, specifying of an existing standard technique of banks on the basis of weight factors usage for economic parameters of its work for a number of years is offered in the article.

Кредитные операции относятся к одним из самых прибыльных, но одновременно и к наиболее рискованным видам деятельности банка в связи с тем, что они связаны не только с собственной деятельностью, но и зависят от возможного изменения финансового состояния предприятия-заемщика. Поэтому в условиях быстро меняющейся конъюнктуры рыночного спроса и предложения, процентных ставок за использование банковского кредита, налогового законодательства и других факторов деятельности предприятия, большое значение приобретает оперативность получения оценки финансового состояния заемщика банка, что требует наличия эффективных методик анализа для снижения риска невозврата банковских денег. В связи с этим для банков является актуальным использование альтернативных методик для определения финансового состояния предприятия в дополнение к существующей, регламентированной законом "О банках и банковской деятельности" [1]. Возможность дополнительного контроля со стороны банка, который предоставляет кредит предприятию-заемщику, позволяет принять более обоснованное решение о выдаче кредита. Поэтому разработка подобных методик продолжает оставаться актуальной в условиях переходной экономики.

Интегральной оценке рейтинга предприятий посвящено много исследований как отечественных, так и зарубежных ученых, в частности это работы А. Шеремета, Р. Сайфулина, Л. Лигоненко, М. Коробова, Ю. Дайновского, С. Корягиной и др. Известные методики позволяют проанализировать финансовое состояние нескольких предприятий за отчетный период. В данной статье предлагается методика анализа финансового состояния одного предприятия на протяжении нескольких отчетных периодов, что позволяет проследить динамику экономических процессов, происходящих на предприятии [2].

Целью данной статьи является подтверждение эффективности применения новой методики на основании использования широкого спектра финансово-экономических показателей деятельности предприятия.

Авторами была проанализирована группа предприятий машиностроительного комплекса Украины. На примере одного из них рассмотрен алгоритм определения общего интегрального индекса жизненного цикла предприятия как комплексного показателя его финансово-экономического состояния. Суть предлагаемой методики заключается в присвоении весовых коэффициентов ряду экономических показателей предприятия-заемщика специалистами кредитного отдела банка. Результаты исследований с рассчитанными значениями коэффициентов представлены в табл. 1.

© Машкина Л. А., Оробинская Е. А., 2005